

Studies in Learning & Instruction

Journal homepage: <https://jsli.shirazu.ac.ir>

Investigating the Mediating Role of Moral Sensitivity in the Relationship between Moral Identity and Academic Dishonesty of Yasouj University Students

Zahra Hojati Ghalati¹ , Fariborz Nikdel^{2*} , Mohammad Reza Firouzi³

1. MSc in educational psychology, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Yasuj, Yasuj, Iran.
2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Yasuj, Yasuj, Iran.
3. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Yasuj, Yasuj, Iran.

ARTICLE INFO

Keywords:

academic dishonesty, moral identity, moral sensitivity, student

Article history:

Received: 2024/11/20
Revised: 2025/07/14
Accepted: 2025/08/26

ABSTRACT

The purpose of this research was to investigate the mediating role of moral sensitivity in the relationship between moral identity and academic dishonesty of Yasouj University students. The statistical population of this study included all students of Yasouj University from which a sample of 365 people was selected from this population by multi-stage random cluster sampling, and the academic dishonesty, moral sensitivity and moral identity questionnaires were completed by the sample. Evaluation of the proposed model was done using path analysis. The findings showed that the proposed model has a good fit with the data. The findings related to the direct effects showed that both symbolization and internalization of moral identity had a positive and significant effect on moral sensitivity; moral sensitivity and internalization of identity had a negative and significant effect on academic dishonesty. Also, symbolization of identity had no significant effect on academic dishonesty. Regarding the indirect paths, the findings showed that moral sensitivity has a mediating role in the relationship between internalization and symbolization with academic dishonesty. Overall, the results of this study emphasize the role of moral identity and moral sensitivity in reducing academic dishonesty; therefore, it is suggested that to increase moral sensitivity and consequently reduce academic dishonesty, attention should be paid to cultivating students' moral identity.

Citation: Hojati Ghalati, Z., Nikdel, F., & Firouzi, M. R. (2025). Investigating the Mediating Role of Moral Sensitivity in the Relationship between Moral Identity and Academic Dishonesty of Yasouj University Students. *Journal of Studies in Learning & Instruction*, 17(2, Ser 89), 73-92.
Doi: <https://doi.org/10.22099/jsli.2025.8462>

* Corresponding Author: E-mail~ address: Fnikdel@yu.ac.ir

COPYRIGHTS ©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY-NC 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the Original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publisher

Extended Abstract

Introduction

Academic dishonesty refers to unethical behaviors such as cheating, plagiarism, and outsourcing assignments, which students use to gain success without effort (He et al., 2024). This issue is widespread across educational environments and leads to negative consequences like undermining educational goals, disrupting classroom dynamics, and increasing the likelihood of future unethical conduct. Studies show that academic dishonesty is prevalent globally, including among Iranian students, with diverse methods of cheating (Aliverdinia et al., 2023). One major factor influencing academic dishonesty is moral identity, which consists of two components: internalization and symbolization. Internalization reflects the centrality of moral values in one's self-concept, while symbolization refers to the outward expression of these values in social behavior (Aquino & Reed, 2002). Students with strong moral identity are significantly less likely to engage in dishonest behavior (Wowra, 2007). Another related factor is moral sensitivity—the ability to recognize ethical issues, evaluate consequences, and understand others' emotions (Chen et al., 2025). Moral identity and moral sensitivity are interlinked, with the former predicting the latter (Hardy et al., 2015). This study aims to examine the mediating role of moral sensitivity in the relationship between moral identity (internalization and symbolization) and academic dishonesty among students at Yasouj University. Using ethical psychology frameworks and advanced statistical analysis, the research seeks to uncover mechanisms for reducing cheating and enhancing ethical standards in academic settings. The hypotheses propose that moral sensitivity mediates both relationships.

Method

This study employed a descriptive-correlational design using structural equation modeling to examine relationships among variables. The statistical population included all students at Yasouj University during the first semester of the 2023–2024

academic year. Out of approximately 6,300 students, 400 were selected through multistage cluster random sampling. After removing incomplete questionnaires, 365 were analyzed. Most participants were female undergraduate students, with an average age of around 22 years.

To measure moral identity, the study used Aquino and Reed's (2002) questionnaire, which includes two components: internalization and symbolization. The 10-item scale uses a 7-point Likert format, and reliability in this study was reported as 0.75 for internalization and 0.71 for symbolization. Moral sensitivity was assessed using the Persian version of Narvaez's (2001) questionnaire, which contains 26 items across seven dimensions. Reliability coefficients for these dimensions ranged from 0.69 to 0.86.

Academic dishonesty was measured using McCabe and Trevino's (1997) 10-item questionnaire, which evaluates cheating on exams and assignments. Responses were recorded on a 5-point Likert scale, and reliability scores in this study ranged from 0.71 to 0.77. Data analysis was conducted in two stages: descriptive statistics using SPSS-24 and inferential statistics using PLS3. The study hypotheses were tested through path analysis.

Results

In the preliminary analysis phase, descriptive statistics and statistical assumptions were examined. Results indicated that the distribution of scores was normal and no multicollinearity was detected. The Durbin-Watson statistic confirmed the independence of errors, validating the use of structural equation modeling. Correlation analysis revealed that internalization and symbolization were positively associated with moral sensitivity and negatively associated with academic dishonesty. Moral sensitivity also showed a significant negative correlation with academic dishonesty.

In the final structural model, 15% of the variance in academic dishonesty was

explained by internalization, symbolization, and moral sensitivity. Model fit indices were within acceptable ranges, confirming the model's validity. Regarding direct paths, internalization had a significant negative effect on academic dishonesty ($\beta = -0.15$, $p = 0.03$) and a significant positive effect on moral sensitivity ($\beta = 0.35$, $p < 0.001$). Symbolization significantly predicted moral sensitivity ($\beta = 0.19$, $p = 0.006$), but its direct effect on academic dishonesty was not statistically significant ($p = 0.34$).

For indirect paths, the mediating role of moral sensitivity was confirmed. Internalization indirectly reduced academic dishonesty through moral sensitivity ($\beta = -0.10$, $p = 0.005$), and symbolization also had a significant indirect negative effect via moral sensitivity ($\beta = -0.04$, $p = 0.048$). These findings highlight the crucial role of moral sensitivity in mitigating academic dishonesty and suggest that strengthening components of moral identity can foster ethical behavior in educational settings.

Discussion and Conclusion

This study aimed to examine the mediating role of moral sensitivity in the relationship between moral identity and academic dishonesty among university students. The findings revealed that moral identity indirectly reduces academic dishonesty by enhancing moral sensitivity. The two core components of moral identity—internalization and symbolization—both contribute to the development of moral sensitivity. Internalization integrates ethical values into one's self-concept, while symbolization reflects those values in social behavior, thereby strengthening moral awareness.

Students with a strong moral identity are less likely to engage in dishonest behaviors

because they perceive ethical principles as part of their personal identity. For them, cheating is not merely a violation of academic rules but a breach of their own moral standards. Such individuals demonstrate greater self-regulation and discipline, enabling them to resist external pressures and uphold ethical conduct even in challenging situations. Their commitment to values like fairness, justice, and respect guides their decisions.

Processes such as self-reflection and moral awareness, rooted in moral identity, enhance students' ability to evaluate the ethical consequences of their actions. Those with high moral sensitivity not only adhere to ethical principles but also understand the broader impact of academic dishonesty on the educational community. This awareness fosters a sense of moral responsibility and encourages ethical decision-making, even when faced with temptations or social pressure.

Another key finding showed that internalization directly and indirectly influences academic dishonesty, while symbolization affects it only through moral sensitivity. Thus, promoting internalization through educational workshops, counseling, and group discussions can effectively reduce dishonest behavior. However, the study has limitations, including the exclusion of psychological variables like academic stress and reliance on self-reporting methods, which may introduce bias. Future research should consider mixed methods and moderating factors to yield more generalizable and valid results.

Keywords: academic dishonesty, moral identity, moral sensitivity, student

مطالعات آموزش و یادگیری

Journal homepage: <https://jsli.shirazu.ac.ir/>

بررسی نقش واسطه‌ای حساسیت اخلاقی در رابطه بین هویت اخلاقی و بی‌صدافتی تحصیلی دانشجویان دانشگاه یاسوج

زهرا حجتی قلاتی^۱، فریرز نیکدل^{۲*}، محمدرضا فیروزی^۳

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

۳. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.

چکیده

اطلاعات مقاله

واژه‌های کلیدی:

بی‌صدافتی اخلاقی، حساسیت اخلاقی، دانشجویان، هویت اخلاقی

تاریخچه مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۳۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۴/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۰۴

هدف پژوهش حاضر، بررسی نقش واسطه‌ای حساسیت اخلاقی در رابطه بین هویت اخلاقی و بی‌صدافتی تحصیلی دانشجویان دانشگاه یاسوج بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه یاسوج بود که از این جامعه نمونه‌ای به حجم ۳۶۵ نفر به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌های بی‌صدافتی تحصیلی، حساسیت اخلاقی و هویت اخلاقی را تکمیل نمودند. مدل پیشنهادی پژوهش از روابط ساختاری بین متغیرها با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان داد مدل پیشنهادی از برازش خوبی با داده‌ها برخوردار است. یافته‌های مربوط به اثرات مستقیم نشان دادند هم نمادسازی و هم درونی‌سازی هویت اخلاقی بر حساسیت اخلاقی اثر مثبت و معنی‌دار داشتند. اثر حساسیت اخلاقی و درونی‌سازی هویت اخلاقی بر بی‌صدافتی تحصیلی نیز به صورت منفی و معنی‌دار بود، اما اثر نمادسازی هویت اخلاقی بر بی‌صدافتی تحصیلی معنی‌دار نبود. درخصوص مسیرهای غیرمستقیم یافته‌ها نشان داد حساسیت اخلاقی در رابطه میان درونی‌سازی و نمادسازی با بی‌صدافتی تحصیلی نقش واسطه‌ای دارد. درمجموع، نتایج این پژوهش بر نقش هویت اخلاقی و حساسیت اخلاقی در کاهش بی‌صدافتی تحصیلی تأکید دارد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود برای افزایش حساسیت اخلاقی و در نتیجه کاهش بی‌صدافتی تحصیلی دانشجویان، پرورش هویت اخلاقی به‌ویژه بعد درونی‌سازی در آن‌ها مورد توجه قرار گیرد.

استناد: حجتی قلاتی، ز.، نیکدل، ف.، و فیروزی، م. ر. (۱۴۰۴). بررسی نقش واسطه‌ای حساسیت اخلاقی در رابطه بین هویت اخلاقی

و بی‌صدافتی تحصیلی دانشجویان دانشگاه یاسوج، *مجله مطالعات آموزش و یادگیری*، ۱۷(۲)، پیاپی ۸۹، ۹۲-۷۳.

Doi: <https://doi.org/10.22099/jsli.2025.8462>

* نویسنده مسئول: نشانی پست الکترونیکی: Fnikdel@yu.ac.ir

COPYRIGHTS ©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY-NC 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the Original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publisher

مقدمه

بی‌صدقاتی تحصیلی^۱ به عمل غیراخلاقی گفته می‌شود که دانشجویان و دانش‌آموزان برای کسب موفقیت بدون زحمت در تحصیل علم و آموزش خود انجام می‌دهند که شامل سرقت ادبی و تقلب در امتحان و تکلیف است (He et al., 2024; Rusdi et al., 2019). بی‌صدقاتی تحصیلی یکی از رفتارهای رایج در محیط‌های آموزشی است که با پیامدهای منفی بسیاری مانند عدم موفقیت در نيل به اهداف آموزشی همراه است. همچنین مانع مشغولیت تحصیلی و رشد ارزش‌های مثبتی مانند صداقت و انصاف در دانش‌آموزان می‌شود (Boehm et al., 2009; Chiang et al., 2022). برای مدارس نیز ممکن است مشروعیت مدارک آموزشی را به خطر بیندازد (Yu et al., 2017). علاوه بر این، بی‌صدقاتی تحصیلی اغلب به سایر رفتارهای غیراخلاقی که منجر به آسیب‌های اجتماعی می‌شوند؛ مانند سوء مصرف مواد و خراب‌کاری منجر می‌شود (Ariely, 2012; Blankenship & Whitley, 2000). همچنین این رفتار در کلاس درس اختلال ایجاد می‌کند؛ زیرا تصویری مبهم از آنچه دانشجویان واقعاً می‌فهمند را نشان می‌دهد (Krou et al., 2021; Zhao et al., 2022). بی‌صدقاتی تحصیلی در مدرسه با افزایش خطر اقدامات غیراخلاقی آینده، هم در تحصیلات تکمیلی و هم در زندگی کاری بعدی مرتبط است (Graves, 2011; Davis et al., 2009; Garcia et al., 2024). در میان دانشجویان ایرانی نیز بی‌صدقاتی تحصیلی شیوع قابل توجهی دارد و روش‌های مورد استفاده برای تقلب نیز از تنوع بالایی برخوردار است (Aliverdina et al., 2023; Bahrami et al., 2015; Khamesan & Amiri Mohammad, 2011). بنابراین یکی از اهداف اصلی پژوهش‌ها در حوزه بی‌صدقاتی تحصیلی، شناسایی عوامل مؤثر بر تقلب در بین دانشجویان برای تدوین اقدامات اثربخش برای مبارزه با آن است (González Cruz et al., 2025; Maloshonok & Shmeleva, 2019).

پژوهش‌های متعددی نشان داده‌اند بی‌صدقاتی تحصیلی با هویت اخلاقی^۲ مرتبط است (Prince et al., 2025; Sirca & Billen, 2024). هویت اخلاقی یک ویژگی است که رفتارهای اخلاقی را تنظیم و هدایت می‌کند (Gotowiec, 2019; Telkamp & Anderson, 2025). هویت اخلاقی به عنوان میزان اهمیت ویژگی‌های اخلاقی فرد، تعریف می‌شود و شامل دو مؤلفه درونی‌سازی^۳ و نمادسازی^۴ (برونی‌سازی) است. درونی‌سازی همان ریشه داشتن و مرکزیت ارزش‌های اخلاقی در هسته وجودی فرد است؛ این که خود، حول اصول و باورهای اخلاقی شکل گرفته و سازمان یافته باشد. این بُعد به میزان عمق ارزش‌ها و آرمان‌های اخلاقی در خودپنداره فرد اشاره دارد. همچنین، استمرار ارزش‌های اخلاقی در درون فرد می‌تواند یک نمود عمومی و بیرونی (مؤلفه نمادسازی) داشته باشد. این بُعد به صورت نمایش و انعکاس ویژگی‌ها و نمادهای اخلاقی در عمل و رفتار به صورت بیرونی و در جهان اجتماعی تعریف می‌شود و وجه عمومی هویت اخلاقی به شمار می‌رود (Aquino & Reed, 2002). افراد با سطوح بالای درونی‌سازی و نمادسازی، دارای سطوح بالایی از هویت اخلاقی هستند. در چنین افرادی، معیارهای اخلاقی بخش قابل توجهی از خودپنداره آنها را تشکیل می‌دهد (Aquino & Reed, 2002).

¹. academic dishonesty

². moral identity

³. internalization

⁴. symbolization

پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند دانشجویانی که دارای سطوح بالاتر هویت اخلاقی هستند در مقایسه با دانشجویانی که دارای سطوح پایین‌تر هویت اخلاقی هستند به‌طور معنی‌داری کمتر تقلب می‌کنند (Tissot et al., 2025; Wowra, 2007). Aquino et al. (2007) بر این باورند که هویت اخلاقی نیرومند می‌تواند از طریق خنثی نمودن و یا تضعیف بی‌تفاوتی اخلاقی، عملکرد افراد را تحت تأثیر قرار دهد. به بیان دیگر افرادی که از هویت اخلاقی نیرومندی برخوردارند، تمایلی به استفاده از سازوکارهای بی‌تفاوتی اخلاقی ندارند و کمتر رفتارهای غیراخلاقی مانند بی‌صدافتی تحصیلی را انجام می‌دهند (Detert et al., 2008; O'Keefe et al., 2019; Shadjoi et al., 2021; Shirzadeh & Michaeli Manee, 2023; Vadera and Pathki, 2021; Wang et al., 2017). پژوهش‌های (Efendy et al., 2023) و (Cavanaugh and Clarke, 2022) نیز از این یافته‌ها حمایت می‌کنند.

دیگر عامل مرتبط با بی‌صدافتی تحصیلی، حساسیت اخلاقی^۱ است. حساسیت اخلاقی به‌عنوان توانایی تشخیص یک مسئله اخلاقی، ارزش‌گذاری و درک پیامدهای تصمیم گرفته شده و همچنین تفسیر واکنش‌ها و احساسات دیگران و شناسایی رابطه علت و معلول در مسئله، تعریف شده است (Chen et al., 2025; Craja et al., 2020; Sadler, 2004). حساسیت اخلاقی به‌عنوان اولین مؤلفه برای رعایت اخلاق، ترکیبی از آگاهی فرد از ابعاد اخلاقی نظیر تحمل، آرامش، مسئولیت‌پذیری و اهمیت دادن به مسائل اخلاقی است (Ghorbani et al., 2021). یکی از زمینه‌هایی که در آن اخلاقیات بسیار اهمیت دارد، تحصیل علم و دانش است. پابندی و پیروی از ارزش‌هایی نظیر صداقت در تحصیل، تکیه بر کوشش و تلاش شخصی در تحصیل و رعایت صداقت از پیامدهای حساسیت اخلاقی است (Bloodgood et al., 2010; Luthy et al., 2009; Smith et al., 2013). پژوهش‌های متعددی نشان داده‌اند که گرایش به ارزش‌های اخلاقی مانند حساسیت اخلاقی پیش‌بینی‌کننده اجتناب از تقلب در محیط‌های آموزشی است (Ko et al., 2024; Li & Hu., 2023; McCabe et al., 2012; Stephens & Gallant, 2024).

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که هویت اخلاقی با حساسیت اخلاقی نیز مرتبط است. Blasi (1983) استدلال کرد که هویت اخلاقی بر قضاوت افراد در مورد مسئولیت اخلاقی تأثیر می‌گذارد و خودسازگاری و یکپارچگی اخلاقی را تقویت می‌کند. Stets and Carter (2011) و Li and Hu (2023) نشان دادند که هویت اخلاقی احساسات خودارزیابی‌کننده را تقویت می‌کند (به‌عنوان مثال، احساس گناه به دنبال تخطی اخلاقی)، که به‌خودی‌خود یک پیش‌بینی‌کننده مهم کنش اخلاقی است. براساس گزارش‌های مبتنی بر رویکرد اجتماعی-شناختی، یک هویت اخلاقی قوی، دسترسی به ساختارهای دانش و طرحواره‌هایی را افزایش می‌دهد که خودتنظیمی را هدایت و کنش اخلاقی را تقویت می‌کنند (Lapsley & Hill, 2009; Lin & Lio, 2021; Ne'eman-Haviv et al., 2025). مطابق با این دیدگاه، می‌توان گفت هویت اخلاقی پیش‌بینی‌کننده حساسیت اخلاقی است (Hardy et al., 2015; Reed et al., 2007; Rullo et al., 2022; Sourì et al., 2021).

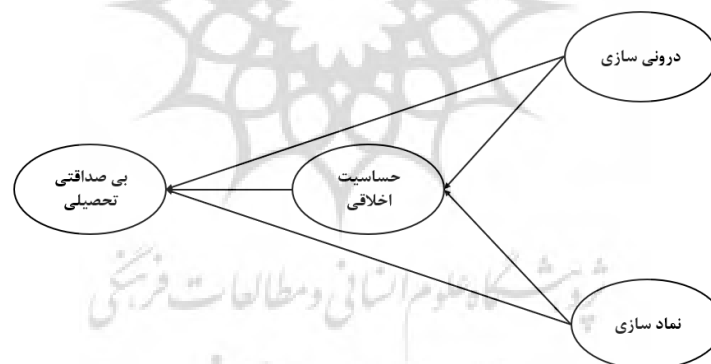
با توجه به مطالب پیش‌گفته در مورد روابط بین متغیرهای پژوهش، باید گفت که رابطه بین هویت اخلاقی و بی‌صدافتی تحصیلی مانند بسیاری از متغیرهای روان‌شناختی یک رابطه ساده نیست و باید این رابطه را از طریق یک متغیر واسطه‌ای همچون حساسیت اخلاقی توضیح داده و تبیین کرد. به عبارت دیگر حساسیت اخلاقی می‌تواند به‌عنوان متغیر میانجی در

^۱. moral sensitivity

رابطه بین هویت اخلاقی و بی‌صدقاتی نقش داشته باشد. با این حال، در متون پژوهشی گذشته به ندرت این مسئله مورد توجه قرار گرفته است. بنابراین پرداختن به این موضوع، هدف پژوهش حاضر قرار گرفت.

در اهمیت و ضرورت انجام این پژوهش می‌توان گفت بی‌صدقاتی تحصیلی به عنوان یکی از چالش‌های اساسی در نظام‌های آموزشی مطرح شده است و مطالعه متغیرهای موثر بر آن ضرورت دارد. این پژوهش به عنوان یک تلاش علمی جهت تحلیل رابطه ساختاری میان هویت اخلاقی، حساسیت اخلاقی و بی‌صدقاتی تحصیلی اهمیت ویژه‌ای دارد. با به کارگیری چهارچوب‌های نظری روان‌شناسی اخلاقی و تحلیل‌های آماری پیشرفته، مطالعه نقش واسطه‌ای حساسیت اخلاقی، امکان تبیین فرایندهای پیچیده انتقال ارزش‌ها به رفتارهای تحصیلی را فراهم می‌آورد. نتایج این مطالعه می‌تواند به شناسایی سازوکارهای زیرساختی در پیشگیری از تقلب تحصیلی و ارتقای ساختارهای آموزشی اخلاقی منجر شده و در نتیجه، بهینه‌سازی سیاست‌های آموزشی و فرهنگی در محیط‌های دانشگاهی را تسهیل کند. بنابراین با توجه به آنچه از نظر گذشت، پژوهش حاضر با هدف تعیین نقش واسطه‌ای حساسیت اخلاقی در رابطه بین درونی‌سازی و نمادسازی با بی‌صدقاتی تحصیلی دانشجویان دانشگاه یاسوج صورت گرفت. روابط بین متغیرهای پژوهش در قالب مدل پیشنهادی شکل ۱ بررسی شدند. فرضیه‌های پژوهش نیز عبارت بودند از:

۱. حساسیت اخلاقی در رابطه بین درونی‌سازی و بی‌صدقاتی تحصیلی نقش واسطه‌ای دارد.
۲. حساسیت اخلاقی در رابطه بین نمادسازی و بی‌صدقاتی تحصیلی نقش واسطه‌ای دارد.

شکل ۱. مدل پیشنهادی پژوهش

روش پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به روش جمع‌آوری داده‌ها از نوع توصیفی - همبستگی است که در آن روابط بین متغیرها با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش همه متغیرها به صورت مکنون در نظر گرفته شدند. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان دانشگاه یاسوج بود که در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۳ مشغول به تحصیل بودند. تعداد دانشجویان این جامعه آماری براساس اطلاعات اداره آمار دانشگاه بالغ بر ۶۳۰۰ نفر بود که مطابق با جدول Krejcie and Morgan (1970) حجم نمونه برابر با ۳۶۱ نفر از این جامعه آماری مناسب بود؛ اما با در نظر گرفتن

احتمال ریزش تعدادی از پرسش‌نامه‌ها در تجزیه و تحلیل داده‌ها، ۴۰۰ نفر به‌عنوان نمونه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. بدین صورت که ابتدا از بین دانشکده‌های دانشگاه یاسوج دو دانشکده علوم انسانی و علوم پایه انتخاب شدند. سپس رشته‌های هر دو دانشکده فهرست شدند و چهار رشته از هر دانشکده (رشته‌های شیمی، زیست‌شناسی، فیزیک و ریاضی از دانشکده علوم پایه و رشته‌های روان‌شناسی، زبان انگلیسی، جامعه‌شناسی و اقتصاد از دانشکده علوم انسانی) و از هر رشته نیز ۳ کلاس به‌صورت تصادفی انتخاب شدند و پرسش‌نامه‌ها در اختیار دانشجویان حاضر در این کلاس‌ها قرار گرفت. در فرایند کدگذاری داده‌ها ۳۵ پرسش‌نامه به‌دلیل مخدوش بودن حذف شدند و تعداد ۳۶۵ پرسش‌نامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. اطلاعات جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان نشان داد که ۳۱۰ نفر از شرکت‌کنندگان زن (۸۵ درصد) و ۵۵ نفر (۱۵ درصد) مرد بودند. ۳۰۳ نفر (۸۳ درصد) از آنان در دوره کارشناسی، ۵۲ نفر (۱۴ درصد) در دوره کارشناسی ارشد و ۱۰ نفر (۳ درصد) در دوره دکترا مشغول به تحصیل بودند. همچنین شرکت‌کنندگان در رده سنی بین ۱۸ تا ۵۵ سال (با میانگین و انحراف معیار برابر با ۲۲/۱۳ و ۳/۳۳ سال) قرار داشتند. ابزارهای اندازه‌گیری متغیرهای این پژوهش عبارت بودند از:

پرسش‌نامه هویت اخلاقی: Aquino and Reed در سال ۲۰۰۲ پرسش‌نامه اهمیت برای خویشتن هویت اخلاقی^۱ را که متشکل از ۱۰ گویه بود، تهیه کردند. این مقیاس دو مؤلفه درونی‌سازی (گویه‌های ۱، ۲، ۴، ۷ و ۱۰) و برونی‌سازی (گویه‌های ۳، ۵، ۶، ۸ و ۹) را می‌سنجد. نمره‌گذاری پرسش‌نامه به‌صورت (۱) به‌شدت مخالف، (۲) خیلی مخالف، (۳) کمی مخالف، (۴) بی‌نظر، (۵) کمی موافق، (۶) خیلی موافق و (۷) به‌شدت موافق انجام می‌شود. گویه‌های ۴ و ۷ به‌صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. در این پرسش‌نامه ابتدا از پاسخ‌دهنده خواسته می‌شود که به ویژگی‌های اخلاقی که بالای پرسش‌نامه نوشته شده است، توجه کند. سپس در ۱۰ گویه در مورد این ویژگی‌ها از شرکت‌کنندگان پرسیده می‌شود تا درجه‌ای که داشتن این ویژگی‌ها برای فرد اهمیت دارد، به دست آید. در پژوهش Aquino and Reed (2002) و در بررسی پایایی ابزار، مقدار آلفای کرونباخ برای بُعد درونی‌سازی ۰/۷۷ و برای بُعد برونی‌سازی ۰/۷۶ به دست آمد و روایی سازه نیز از طریق تحلیل عاملی تاییدی بررسی و تایید شد. علاوه بر این، در پژوهش Majdabadi (2018) ضریب پایایی این مقیاس با روش آلفای کرونباخ برای بُعد درونی‌سازی ۰/۶۱ و برای بُعد برونی‌سازی ۰/۷۵ به دست آمد. همچنین در این پژوهش نیز روایی سازه از طریق تحلیل عاملی تاییدی احراز گردید. مقادیر شاخص‌های برازش همگی در محدوده قابل قبول قرار داشتند. پایایی مؤلفه‌های برونی‌سازی و درونی‌سازی در پژوهش حاضر به روش آلفای کرونباخ به‌ترتیب برابر با ۰/۷۱ و ۰/۷۵ به دست آمد.

پرسش‌نامه حساسیت اخلاقی: پرسش‌نامه مورد استفاده در این پژوهش، نسخه فارسی پرسش‌نامه حساسیت اخلاقی^۲

است که بر مبنای رویکرد Narvaez (2001) در مورد حساسیت اخلاقی ساخته شده و در اصل دارای ۲۸ گویه است؛ اما در هنجاریابی در ایران گویه‌های ۳ و ۱۸ به‌دلیل داشتن بار عاملی کم حذف شدند و تعداد گویه‌های پرسش‌نامه به ۲۶ گویه کاهش پیدا کرد (Mohammadi, 2019). این پرسش‌نامه شامل هفت مؤلفه به نام‌های خواندن و بیان احساسات (۳ گویه)، در نظر گرفتن موقعیت دیگران (۴ گویه)، مراقبت کردن از طریق ارتباط با دیگران (۴ گویه)، کارگروهی با اختلافات بین‌فردی و بین‌گروهی (۴ گویه)، جلوگیری از پیش‌داوری‌های اجتماعی (۳ گویه)، به دست آوردن راهکارهای مختلف (۴ گویه) و

1. The self-importance of moral identity

2. Ethical Sensitivity Questionnaire

شناسایی پیامدهای حاصل از انتخاب هر راهکار (۴ گویه) است (Mohammadi, 2019). نمره‌گذاری پرسش‌نامه به صورت ۱ (کاملاً مخالف) تا ۵ (کاملاً موافق) است. این پرسش‌نامه در ایران توسط Mohammadi (2019) ترجمه و هنجاریابی شد و ضریب پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های خواندن و بیان احساسات، در نظر گرفتن موقعیت دیگران، مراقبت کردن از طریق ارتباط با دیگران، کارگروهي با اختلافات بین فردی و بین گروهی، جلوگیری از پیش‌داوری‌های اجتماعی، به دست آوردن راهکارهای مختلف و شناسایی پیامدهای حاصل از انتخاب هر راهکار به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۸۵، ۰/۸۳، ۰/۹۰، ۰/۹۲ و ۰/۸۶ به دست آمد و روایی سازه آن از طریق تحلیل عامل تاییدی احراز گردید. در پژوهش حاضر پایایی مؤلفه‌های خواندن و بیان احساسات، در نظر گرفتن موقعیت دیگران، مراقبت کردن از طریق ارتباط با دیگران، کارگروهي با اختلافات بین فردی و بین گروهی، جلوگیری از پیش‌داوری‌های اجتماعی، به دست آوردن راهکارهای مختلف، شناسایی پیامدهای حاصل از انتخاب هر راهکار و نمره کل پرسش‌نامه از طریق آلفای کرونباخ به ترتیب برابر با ۰/۸۱، ۰/۷۳، ۰/۷۰، ۰/۸۶، ۰/۷۷، ۰/۶۹، ۰/۸۵ و ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسش‌نامه بی‌صدقاتی تحصیلی: پرسش‌نامه بی‌صدقاتی تحصیلی^۱ توسط McCabe and Trevine (1997) ابداع شده که شامل ۱۰ گویه است و دو مؤلفه تقلب در امتحان (۵ گویه) و تقلب در تکلیف (۵ گویه) را می‌سنجد. در این پرسش‌نامه تعدادی رفتار که مشخصه بی‌صدقاتی تحصیلی هستند به شرکت‌کنندگان ارائه شده و از آن‌ها خواسته می‌شود با استفاده از یک مقیاس لیکرت ۵ گزینه‌ای از ۱ (هرگز) تا ۵ (همیشه) به گویه‌ها پاسخ دهند. McCabe and Trevine (1997) روایی سازه این پرسش‌نامه را با انجام تحلیل عاملی تاییدی احراز و ضریب آلفای کرونباخ کل آن را ۰/۸۳ گزارش کرده‌اند. این پرسش‌نامه در ایران توسط Jowkar and Haghnegahdar (2016) به کار برده شده و ضریب پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ برای مؤلفه تقلب در امتحان ۰/۸۱، تقلب در تکلیف ۰/۵۱ و نمره کل ۰/۷۸ گزارش شد. همچنین روایی آن با استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی مناسب گزارش شد. در پژوهش حاضر ضریب پایایی مؤلفه‌های تقلب در امتحان، تقلب در تکلیف و نمره کل با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب برابر با ۰/۷۱، ۰/۷۴ و ۰/۷۷ به دست آمد.

روش تحلیل داده‌ها: داده‌های جمع‌آوری شده در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی تحلیل شدند. در بخش توصیفی، میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمرات، کجی (چولگی) و کشیدگی متغیرهای مورد مطالعه با استفاده از نرم‌افزار SPSS-24 بررسی شد. در بخش استنباطی، داده‌ها با استفاده از روش مدلیابی معادلات ساختاری و با کمک نرم‌افزار PLS3 تحلیل و فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار گرفتند.

یافته‌ها

پیش از آزمون فرضیه‌های پژوهش، چند تحلیل مقدماتی جهت کسب بینشی اولیه در ارتباط با داده‌ها انجام گرفت. جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

^۱. Academic Dishonesty Questionnaire

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره	کجی	کشیدگی
نمادسازی	۲۲/۱۱	۵/۴۶	۸	۳۶	۰/۳۶	-۰/۱۵
درونی‌سازی	۱۵/۹	۴/۲۰	۳	۲۱	-۱/۰۷	۰/۷۴
حساسیت اخلاقی	۹۱/۸۷	۱۵/۲۷	۳۶	۱۷۳	-۰/۰۰	-۰/۱۵
بی‌صدافتی تحصیلی	۲۱/۷۱	۸/۶۲	۱۰	۸۱	۰/۰۴	-۰/۲۷

براساس اطلاعات جدول ۱، مقادیر کجی و کشیدگی در تمامی متغیرها در بازه $+2$ و -2 قرار دارند که نشان‌دهنده عدم انحراف زیاد توزیع نمرات متغیرها از توزیع نرمال است. دیگر نتایج بررسی پیش‌فرض‌ها نشان داد که مقدار آماره تحمل متغیرها بین $0/79$ تا $0/86$ و مقدار عامل تورم واریانس بین $1/15$ تا $1/26$ است. در نتیجه هیچ‌یک از مقادیر آماره تحمل کمتر از حد مجاز $0/1$ و هیچ‌یک از مقادیر عامل تورم واریانس بیشتر از حد مجاز 10 نیستند. با توجه به اینکه هم‌خطی چندگانه در متغیرهای پیش‌بین مشاهده نشد، می‌توان از آزمون‌های پارامتری ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده کرد و نتایج آن‌ها قابل اطمینان است. همچنین، آماره دوربین - واتسون برابر با $1/72$ بود که این مقدار در بازه مجاز یعنی بین $1/5$ تا $2/5$ قرار دارد که نشان‌دهنده استقلال خطاهاست و بنابراین می‌توان از مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده کرد.

یکی از مفروضه‌های مهم در معادلات ساختاری، وجود همبستگی معنی‌دار بین متغیرهاست که نتایج آن در جدول ۲ آورده شده است.

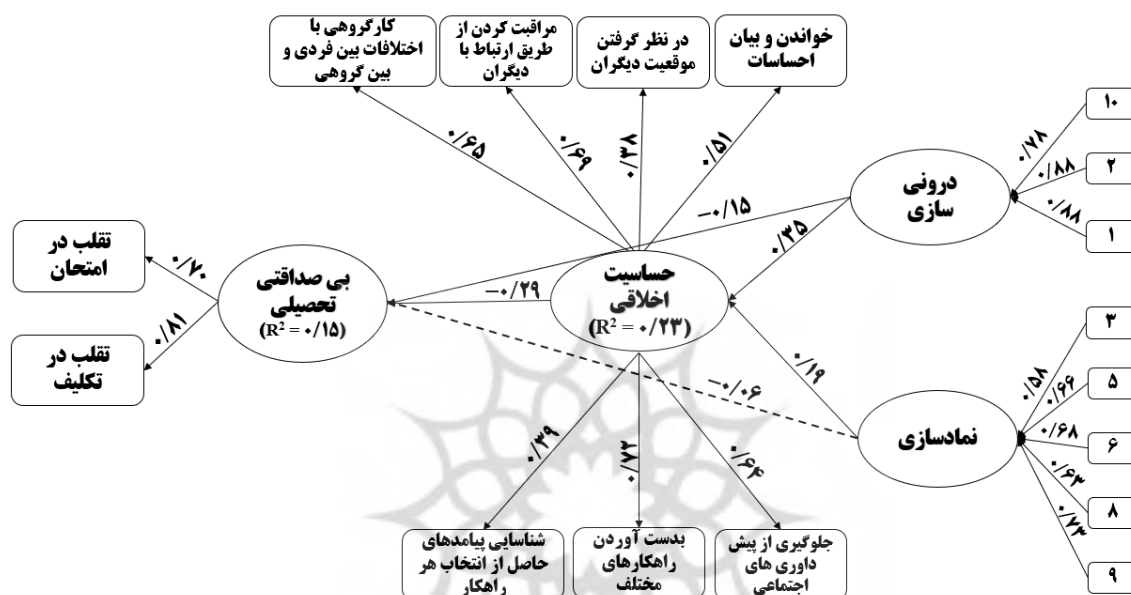
جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. نمادسازی (بیرونی‌سازی)	۱												
۲. درونی‌سازی	۰/۴۸**	۱											
۳. خواندن و بیان احساسات	۰/۲۳**	۰/۲۱**	۱										
۴. در نظر گرفتن موقعیت دیگران	۰/۱۱*	۰/۱۷**	۰/۱۹**	۱									
۵. مراقبت کردن از طریق ارتباط با دیگران	۰/۲۱**	۰/۳۴**	۰/۲۷**	۰/۳۰**	۱								
۶. کارگروهي با اختلافات بين فردی و بين گروهي	۰/۲۱**	۰/۳۵**	۰/۲۵**	۰/۲۸**	۰/۴۴**	۱							
۷. جلوگیری از پیش‌داوری‌های اجتماعی	۰/۳۲**	۰/۲۵**	۰/۳۳**	۰/۲۳**	۰/۳۷**	۰/۴۱**	۱						
۸. به دست آوردن راهکارهای مختلف	۰/۲۱**	۰/۳۱**	۰/۳۴**	۰/۳۱**	۰/۳۶**	۰/۴۰**	۰/۴۵**	۱					
۹. شناسایی پیامدهای حاصل از انتخاب هر راهکار	۰/۱۸**	۰/۱۲*	۰/۲۶**	۰/۲۴**	۰/۳۵**	۰/۳۳**	۰/۳۱**	۰/۴۵**	۱				
۱۰. نمره حساسیت اخلاقی	۰/۳۲**	۰/۳۸**	۰/۵۳**	۰/۵۱**	۰/۷۰**	۰/۷۱**	۰/۶۵**	۰/۷۷**	۰/۶۷**	۱			
۱۱. تقلب در امتحان	-۰/۱۹**	-۰/۲۲**	-۰/۰۷	-۰/۱۱*	-۰/۱۳**	-۰/۱۱*	-۰/۱۵**	-۰/۲۳**	-۰/۰۵	-۰/۱۹**	۱		
۱۲. تقلب در تکلیف	-۰/۱۶**	-۰/۲۳**	-۰/۱۶**	-۰/۱۲*	-۰/۲۱**	-۰/۱۵**	-۰/۱۶**	-۰/۲۳**	-۰/۲۱**	-۰/۲۷**	-۰/۵۷**	۱	
۱۳. نمره کل بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۲۰**	-۰/۲۵**	-۰/۱۸**	-۰/۱۲*	-۰/۱۸**	-۰/۱۴**	-۰/۱۶**	-۰/۲۴**	-۰/۱۶**	-۰/۲۶**	-۰/۷۸**	-۰/۸۹**	۱

*p<۰/۰۵

**p<۰/۰۱

در ادامه، برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش مدلیابی معادلات ساختاری در نرم‌افزار PLS3 استفاده شد. شکل ۲ مدل نهایی پژوهش را نشان می‌دهد. گویه‌های شماره ۱ و ۷ از مولفه درونی‌سازی هویت اخلاقی به دلیل داشتن بار عاملی پایین از تجزیه و تحلیل حذف شدند.

شکل ۲ نشان‌دهنده ضرایب مسیر در مدل نهایی (تجربی) پژوهش است. همان‌طور که مشاهده می‌شود ۱۵ درصد از واریانس بی‌صدافتی تحصیلی توسط درونی‌سازی، برونی‌سازی (نمادسازی) و حساسیت اخلاقی تبیین می‌شود. شاخص‌های برازش مدل نهایی پژوهش در جدول ۳ آورده شده است.

شاخص	SRMR	d-ULS	d-G	NFI
مقدار مدل	۰/۰۳	۰/۰۵	۰/۰۲	۰/۹۴
مقدار قابل قبول	کمتر از ۰/۰۸	کمتر از ۱	کمتر از ۱	نزدیک به ۱

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، تمامی شاخص‌های برازش در بازه مناسب قرار دارند؛ بنابراین، می‌توان گفت مدل پیشنهادی پژوهش دارای برازش خوب است. در ادامه مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم مدل پژوهش مورد بررسی قرار گرفت که یافته‌های آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. ضرایب استاندارد مسیرهای مدل پژوهش

مسیر	ضریب استاندارد	t	P
نمادسازی به بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۰۶	۰/۹۳	۰/۳۴
نمادسازی به حساسیت اخلاقی	۰/۱۹	۲/۷۶	۰/۰۰۶
حساسیت اخلاقی به بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۲۹	۳/۳۹	۰/۰۰۱
درونی‌سازی به بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۱۵	۲/۰۶	۰/۰۳
درونی‌سازی به حساسیت اخلاقی	۰/۳۵	۶/۰۲	<۰/۰۰۱
درونی‌سازی به حساسیت اخلاقی به بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۱۰	۲/۸۲	۰/۰۰۵
نمادسازی به حساسیت اخلاقی به بی‌صدافتی تحصیلی	-۰/۰۴	۱/۹۸	۰/۰۴۸

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، ضریب مسیر نمادسازی به بی‌صدافتی تحصیلی ($\beta = -0.06$, $p = 0.34$) از لحاظ آماری معنی‌دار نیست، اما ضریب مسیر نمادسازی به حساسیت اخلاقی ($\beta = 0.19$, $p = 0.006$) و درونی‌سازی به حساسیت اخلاقی ($\beta = 0.35$, $p < 0.001$) مثبت و معنی‌دار است. ضریب مسیر حساسیت اخلاقی به بی‌صدافتی تحصیلی ($\beta = -0.29$, $p = 0.001$)، و درونی‌سازی به بی‌صدافتی تحصیلی ($\beta = -0.15$, $p = 0.03$) منفی و معنی‌دار است. برای بررسی رابطه غیرمستقیم درونی‌سازی و نمادسازی با بی‌صدافتی تحصیلی با میانجی‌گری حساسیت اخلاقی از روش بوت‌استرپ استفاده شد. همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، ضریب مسیر درونی‌سازی به بی‌صدافتی تحصیلی با نقش میانجی حساسیت اخلاقی ($\beta = -0.10$, $p = 0.005$) و نمادسازی به بی‌صدافتی تحصیلی با نقش میانجی حساسیت اخلاقی ($\beta = -0.04$, $p = 0.048$) منفی و معنی‌دار است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش واسطه‌ای حساسیت اخلاقی در رابطه بین هویت اخلاقی و بی‌صدافتی تحصیلی دانشجویان دانشگاه یاسوج بود. یافته‌ها نشان دادند حساسیت اخلاقی در رابطه بین هویت اخلاقی و بی‌صدافتی تحصیلی نقش میانجی دارد. بدین معنا که هویت اخلاقی به صورت غیرمستقیم و از طریق افزایش حساسیت اخلاقی، بر کاهش بی‌صدافتی تحصیلی تأثیر می‌گذارد. این یافته‌ها با بخشی از یافته‌های Shirzadeh and Michaeli Manee (2023) و Vadera and Pathki (2021) که نشان دادند هویت اخلاقی با بی‌صدافتی تحصیلی رابطه منفی و معنی‌دار دارد، بخشی از یافته‌های Smith et al. (2013) و Bloodgood et al. (2010) که نشان دادند حساسیت اخلاقی با بی‌صدافتی تحصیلی رابطه منفی و معنی‌دار دارد و بخشی از یافته‌های Souri et al. (2021) و Hardy et al. (2015) که نشان دادند هویت اخلاقی با حساسیت اخلاقی رابطه مثبت و معنی‌دار دارد، هم‌سو است. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت هویت اخلاقی شامل دو مولفه اصلی درونی‌سازی و نمادسازی است که هر دو نقش مهمی در شکل‌دهی حساسیت اخلاقی افراد دارند. مولفه درونی‌سازی نشان‌دهنده میزان ادغام ارزش‌های اخلاقی در خودپنداره فرد است، به این معنا که فرد ویژگی‌های اخلاقی را بخش جدایی‌ناپذیری از هویت شخصی خود تلقی می‌کند (Aquino & Reed, 2002). این فرایند، حساسیت اخلاقی را افزایش می‌دهد، زیرا فرد با ارزش‌های اخلاقی درونی‌شده، تمایل بیشتری به تشخیص مسائل اخلاقی و واکنش مناسب به آن‌ها دارد. در مقابل، مولفه نمادسازی بیانگر میزان برجستگی ویژگی‌های اخلاقی در رفتارهای آشکار

فرد است. این مولفه موجب می‌شود افراد نه تنها از نظر درونی به اصول اخلاقی پایبند باشند، بلکه آن‌ها را در تعاملات اجتماعی نیز به نمایش بگذارند. این فرایند حساسیت اخلاقی را تقویت می‌کند، زیرا فرد نه تنها مفاهیم درست و نادرست را به خوبی درک می‌کند، بلکه تمایل دارد در موقعیت‌های اخلاقی، واکنش‌های مناسبی نشان دهد (Jennings et al., 2015). بنابراین، هر دو مولفه هویت اخلاقی به شیوه‌ای مکمل بر حساسیت اخلاقی تأثیر می‌گذارند؛ درونی‌سازی با ایجاد تعهد درونی به اصول اخلاقی، و نمادسازی با تسهیل ابراز و پایبندی آشکار به این اصول. این تعامل، نقش تعیین‌کننده‌ای در هدایت رفتارهای اخلاقی و اتخاذ تصمیم‌های مبتنی بر ارزش‌های اخلاقی ایفا می‌کند (Souri et al., 2021).

دانشجویانی که دارای هویت اخلاقی قوی هستند، ارزش ذاتی صداقت و درست‌کاری را درک می‌کنند و به دلیل تعهد به این اصول، احتمال کمتری دارد که در رفتارهایی شرکت کنند که این ارزش‌ها را نقض کند. برای این افراد، تقلب صرفاً تخطی از قوانین و مقررات دانشگاهی نیست، بلکه نقض اصول اخلاقی خودشان محسوب می‌شود. چنین رفتاری می‌تواند احساس گناه، شرم و پشیمانی را به همراه داشته باشد که این احساسات به عنوان بازدارنده‌ای قوی عمل می‌کنند و تمایل به بی‌صداقتی را کاهش می‌دهند (Rullo et al., 2022; Souri et al., 2021). علاوه بر این، هویت اخلاقی قوی با ارتقای خودتنظیمی و تقویت انضباط شخصی در دانشجویان همراه است. این توانایی آن‌ها را قادر می‌سازد که حتی در شرایطی که تحت فشارهای شدید بیرونی قرار دارند یا با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند، از اصول اخلاقی خود منحرف نشوند. این افراد، ارزش‌هایی نظیر انصاف، عدالت و احترام به خود و دیگران را درونی کرده‌اند و این ارزش‌ها به عنوان نیروی محرک برای رفتارهای اخلاقی عمل می‌کنند. در مواجهه با فرصت‌هایی برای بی‌صداقتی تحصیلی، این دانشجویان به جای تسلیم شدن در برابر وسوسه‌ها، از هویت اخلاقی خود بهره می‌برند تا تصمیمات درست اتخاذ کنند، حتی اگر این تصمیمات به معنی از دست دادن موفقیت‌های فوری یا مواجهه با پیامدهای منفی باشد (Prince et al., 2025).

هویت اخلاقی با ایجاد توانایی درک پیامدهای اخلاقی رفتارها و تصمیمات، به دانشجویان کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از تأثیر رفتارهایشان بر خود و دیگران به دست آورند. یکی از راه‌هایی که هویت اخلاقی این هدف را محقق می‌سازد، تقویت فرایندهای درونی اخلاقی است. درونی‌سازی هویت اخلاقی نقش تعیین‌کننده‌ای در این فرایند ایفا می‌کند، زیرا موجب می‌شود فرد اصول اخلاقی را به عنوان بخشی از هویت خود تلقی کند. این امر حساسیت اخلاقی را افزایش داده و فرد را به ارزیابی پیامدهای اخلاقی رفتارهایش ترغیب می‌سازد. نمادسازی نیز با برجسته‌سازی ارزش‌های اخلاقی در رفتارهای فرد، حساسیت اخلاقی را در موقعیت‌های اجتماعی تقویت می‌کند، زیرا فرد تمایل بیشتری به اتخاذ تصمیم‌هایی منطبق بر هویت اخلاقی خود خواهد داشت (Jennings et al., 2015). این فرایندها به افزایش انعکاس خود و خودآگاهی کمک می‌کنند و دانشجویان را قادر می‌سازند تا ارزش‌ها، باورها و انگیزه‌های خود را بررسی کنند و ارتباط آن‌ها با رفتارهای واقعی خود را بسنجند (Detert et al., 2008). انعکاس خود و خودآگاهی به دانشجویان این امکان را می‌دهد که به صورت مداوم به ارزیابی نقاط قوت و ضعف اخلاقی خود بپردازند. این خودآگاهی به ایجاد شخصیت اخلاقی منسجم‌تر و پایدارتر در آن‌ها کمک می‌کند. زمانی که فرد به شناخت کاملی از اصول و ارزش‌های اخلاقی خود دست می‌یابد و این اصول را به طور کامل در زندگی خود ادغام می‌کند، احتمال بیشتری وجود دارد که رفتارهای او همواره با این اصول هم‌سو باشند. به عبارت دیگر، دانشجویانی که هویت اخلاقی منسجم و یکپارچه‌تری دارند، در مواجهه با موقعیت‌های دشوار یا چالش‌برانگیز، تصمیماتی می‌گیرند که با اصول اخلاقی آن‌ها مطابقت دارد (Telkamp

(Anderson & 2025). علاوه بر این، این انسجام هویتی به افراد کمک می‌کند تا در برابر وسوسه‌ها یا فشارهای بیرونی مقاومت بیشتری داشته باشند. دانشجویانی که حساسیت اخلاقی آن‌ها تقویت شده است، نسبت به پیامدهای بی‌صدقاتی تحصیلی نه تنها برای خود، بلکه برای جامعه آموزشی و فرهنگی‌شان نیز آگاهی بیشتری دارند. این آگاهی می‌تواند به تعمیق احساس مسئولیت‌پذیری و تقویت اراده برای پایبندی به اصول اخلاقی منجر شود. به این ترتیب، هویت اخلاقی قوی از طریق سازوکارهای درونی مانند حساسیت اخلاقی، به طور غیرمستقیم موجب کاهش بی‌صدقاتی تحصیلی و ارتقای محیط‌های یادگیری می‌شود. حساسیت اخلاقی به عنوان یکی از ابعاد کلیدی شخصیت اخلاقی، نقش مهمی در شکل‌دهی رفتارهای فردی و اجتماعی ایفا می‌کند. این ویژگی با تقویت درک عمیق از درست و نادرست، به دانشجویان کمک می‌کند که اقدامات و تصمیمات آن‌ها به سمت صداقت و درستی هدایت شود و در نهایت، موجب ایجاد یک چهارچوب اخلاقی پایدار در زندگی شخصی و تحصیلی آنان گردد (Wotr, 2007). دانشجویانی که حساسیت اخلاقی بالایی دارند، توانایی بیشتری در ارزیابی پیامدهای اخلاقی رفتارهای خود پیدا می‌کنند. این دانشجویان آگاهند که رفتارهای ناصادقانه، نظیر تقلب، تنها به نتایج تحصیلی آن‌ها آسیب نمی‌زند، بلکه می‌تواند به سیستم آموزشی و ارزش‌های بنیادی جامعه دانشگاهی نیز آسیب وارد کند. از این رو، درک عمیق‌تری از تأثیرات منفی بی‌صدقاتی تحصیلی بر اصولی چون انصاف، برابری و اعتماد پیدا می‌کنند. این اصول، زیربنای سیستم آموزشی هستند و تضعیف آن‌ها می‌تواند به کاهش کیفیت آموزش، کاهش اعتماد میان دانشجویان و استادان، و تخریب فرهنگ صداقت در محیط‌های آموزشی منجر شود (Smith et al., 2013). این درک عمیق از پیامدهای منفی تقلب و رفتارهای ناصادقانه، احساس مسئولیت‌پذیری را در دانشجویان تقویت می‌کند. آن‌ها خود را موظف می‌دانند که نه تنها به اصول اخلاقی پایبند باشند، بلکه به عنوان یک عضو مسئول در جامعه آموزشی، در برابر وسوسه‌ها و فشارهای اجتماعی برای انجام رفتارهای ناصادقانه مقاومت کنند. مسئولیت‌پذیری اخلاقی به آن‌ها این توانایی را می‌دهد که در مواجهه با چالش‌ها و فرصت‌های تقلب، تصمیمات درست بگیرند و به عنوان الگویی مثبت برای دیگران عمل کنند. علاوه بر این، دانشجویانی با حساسیت اخلاقی بالا اغلب تمایل دارند که این اصول را به سایر جنبه‌های زندگی خود نیز تعمیم دهند. این افراد ممکن است تلاش کنند تا ارزش‌هایی نظیر انصاف، عدالت و صداقت را در تعاملات اجتماعی، حرفه‌ای و خانوادگی خود به کار ببرند. به این ترتیب، تأثیرات مثبت حساسیت اخلاقی نه تنها به محیط دانشگاه محدود نمی‌شود، بلکه به ایجاد فرهنگ گسترده‌تری از اخلاق‌مداری در جامعه کمک می‌کند (Hren et al., 2006).

دیگر یافته این پژوهش نشان داد که بُعد نمادسازی هویت اخلاقی به صورت مستقیم بر بی‌صدقاتی تحصیلی اثر نداشت، اما بُعد درونی‌سازی هویت اخلاقی نه تنها به صورت غیرمستقیم بلکه به طور مستقیم نیز بر بی‌صدقاتی تحصیلی تأثیر داشت. در تبیین این یافته باید گفت که فرایند درونی‌سازی ارزش‌ها و اصول اخلاقی، نقش مستقیمی در رفتارهای فردی ایفا می‌کند. این فرایند به افراد کمک می‌کند تا ضمن بازبینی باورها و انگیزه‌های خود، درک عمیق‌تری از تأثیرات رفتارهای خود بر محیط اطراف و جامعه داشته باشند. در نتیجه، این افراد تمایل بیشتری دارند که تصمیماتی مطابق با هنجارهای اخلاقی اتخاذ کنند و به طور کلی، رفتارهایی را نشان دهند که هم‌سو با ارزش‌های شخصی و اجتماعی باشد (Eisenberg, 2004). اما نمادسازی هویت اخلاقی بیشتر به نمایش ظاهری و اجتماعی ارزش‌های اخلاقی از طریق استفاده از نشانه‌ها، سمبل‌ها و رفتارهای قابل مشاهده مرتبط است. از آنجاکه نمادسازی لزماً به درونی شدن واقعی اصول اخلاقی منجر نمی‌شود، تأثیر مستقیمی بر اجتناب از بی‌صدقاتی تحصیلی نداشته است. در واقع، افرادی که هویت اخلاقی خود را صرفاً به صورت نمادین نشان می‌دهند، ممکن است در موقعیت‌های تحصیلی، هنگام مواجهه با فشارهای بیرونی یا

فرصت‌های تخلف، تصمیمات غیراخلاقی بگیرند، زیرا پابندی به ارزش‌ها در سطحی عمیق و درونی شکل نگرفته است (Shamoa-Nir, 2024).

در مجموع، با توجه به اینکه نتایج پژوهش نشان داد درونی‌سازی هم به صورت مستقیم و هم با واسطه حساسیت اخلاقی بر رفتارهای بی‌صدقاتی تحصیلی دانشجویان اثر دارد، بنابراین، برای افزایش حساسیت اخلاقی و همچنین کاهش بی‌صدقاتی تحصیلی، توجه به افزایش بُعد درونی‌سازی هویت اخلاقی دانشجویان، می‌تواند مفید و موثر باشد. از این رو، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای تقویت هویت اخلاقی و همچنین برنامه‌هایی از قبیل مشاوره‌ها و بحث‌های گروهی پیرامون مسائل اخلاقی می‌تواند به افزایش هویت و حساسیت اخلاقی و در نهایت کاهش رفتارهای بی‌صدقاتی دانشجویان منجر شود.

هر پژوهشی دارای محدودیت‌هایی است و پژوهش حاضر نیز از این قاعده مستثنی نیست و لازم است در تعمیم نتایج مورد توجه قرار بگیرند. متغیرهای روان‌شناختی مانند فشارهای تحصیلی و همچنین عملکرد تحصیلی متفاوت دانشجویان که ممکن است در شکل‌گیری رفتارهای بی‌صدقاتی تحصیلی مؤثر باشند، در این مطالعه مورد بررسی قرار نگرفته‌اند. علاوه بر این، استفاده از روش‌های خودگزارشی در جمع‌آوری داده‌ها می‌تواند سوگیری‌هایی ایجاد کند، زیرا دانشجویان به دلایل مختلف ممکن است اطلاعات نادرست ارائه دهند. در نظر گرفتن اثرات تعدیل‌کننده وضعیت تحصیلی متفاوت دانشجویان و میزان فشارهای تحصیلی در رابطه بین متغیرهای پژوهش، همچنین استفاده از روش‌های ترکیبی (خودگزارشی و مشاهده‌ای) برای جمع‌آوری اطلاعات، در پژوهش‌های آتی، می‌تواند به نتایج قابل تعمیم و معتبر منتج شود.

سپاسگزاری

نویسندگان از تمامی کسانی که آنان را در انجام این پژوهش یاری کرده‌اند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

References

- Aliverdinia, A., Majedi, A., & Omrani, S. (2023). Sociological investigation of academic cheating among students. *Strategic Research on Social Problems*, 12(2), 101-128. <https://doi.org/10.22108/srsp.2023.138091.1913> [In Persian]
- Aquino, K., & Reed, A. II. (2002). The self-importance of moral identity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(6), 1423-1440. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.6.1423>
- Aquino, K., Reed, A. II., Thau, S., & Freeman, D. (2007). A grotesque and dark beauty: how moral identity and mechanisms of moral disengagement influence cognitive and emotional reactions to war. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43(3), 385-392. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2006.05.013>
- Ariely, D. (2012). *The honest truth about dishonesty: How we lie to everyone—especially ourselves*. Harper.
- Bahrami, M., Hassanzade, M., Zandi, Z., Erami, E., & Miri, Kh. (2015). Student's attitude about cheating and its confronting strategies. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*, 8(2), 99-104. [In Persian]
- Blankenship, K. L., & Whitley, B. E. (2000). Relation of general deviance to academic dishonesty. *Ethics & Behavior*, 10(1), 1-12. https://doi.org/10.1207/S15327019EB1001_1
- Blasi, A. (1983). Moral cognition and moral action: a theoretical perspective. *Developmental Review*, 3(2), 178-210. [https://doi.org/10.1016/0273-2297\(83\)90029-1](https://doi.org/10.1016/0273-2297(83)90029-1)
- Bloodgood, J. M., Turnley, W. H., & Mudrack, P. E. (2010). Ethics instruction and the perceived acceptability of cheating. *Journal of Business Ethics*, 95(1), 23-37. <https://doi.org/10.1007/s10551-009-0345-0>
- Boehm, P., Justice, M., & Weeks, S. (2009). Promoting academic integrity in higher education. *The Community College Enterprise*, 13, 45-61.

- Cavanaugh, C., & Clarke, K. M. (2022). How higher levels of moral development contribute to deterrence from academic dishonesty. *Journal of Integrated Social Sciences*, 12(1), 40-55.
- Chen, Q., Chen, Q., Ma, C., Zhang, Y., Gou, M., & Yang, W. (2025). Moral sensitivity, moral courage, and ethical behavior among clinical nurses. *Nursing Ethics*, 32(2), 665-677. <https://doi.org/10.1177/09697330241259150>
- Chiang, F. K., Zhu, D., & Yu, W. (2022). A systematic review of academic dishonesty in online learning environments. *Journal of Computer Assisted Learning*, 38(4), 907-928. <https://doi.org/10.1111/jcal.12656>
- Craja, P., Kim, A., & Lessmann, S. (2020). Deep learning for detecting financial statement fraud. *Decision Support Systems*, 139, Article 113421. <https://doi.org/10.1016/j.dss.2020.113421>
- Davis, S. F., Drinan, P. F., & Gallant, T. B. (2009). Cheating in school: What we know and what we can do. *International Journal for Educational Integrity*, 5(1), 30-31
- Detert, J. R., Treviño, L. K., & Sweitzer, V. L. (2008). Moral disengagement in ethical decision making: A study of antecedents and outcomes. *Journal of Applied Psychology*, 93(2), 374-391. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.93.2.374>
- Efendy, M., Kusumandari, R., Norhidayah, M. R., & Putri, E. N. A. (2023). Academic dishonesty on students: What is the role of moral integrity and learning climate. *Journal of Educational, Health and Community Psychology*, 12(4), 879-901.
- Eisenberg, J. (2004). To cheat or not to cheat: Effects of moral perspective and situational variables on students' attitudes. *Journal of Moral Education*, 33(2), 163-178. <https://doi.org/10.1080/0305724042000215276>
- Garcia, M., Rosak-Szyrocka, J., Yilmaz, R., Metwally, A. H. S., Acut, D., Ofosu-Ampong, K., Erdoğan, F., Fung, C. Y., & Bozkurt, A. (2024). Rethinking educational assessment in the age of generative ai: Actionable strategies to mitigate academic dishonesty. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5250120>
- Ghorbani, M., Salehabadi, R., Mahdavi, N., & Rad, M. (2021). Factors related to nurses' attitudes toward the elderly care: The predictive roles of altruism, moral intelligence, life satisfaction and general health. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 16(2), 248-259. <https://doi.org/10.32598/sija.16.2.2767.1> [In Persian]
- González Cruz, H., Fritz, T., Rudert, S. C., Daumiller, M., & Janke, S. (2025). Differential effects of honesty-humility and descriptive social norms across the seriousness dimension of academic dishonesty. *Studies in Higher Education*, 50(12), 2928-2941. <https://doi.org/10.1080/03075079.2024.2446654>
- Gotowiec, S. (2019). When moral identity harms: The impact of perceived differences in core values on helping and hurting. *Personality and Individual Differences*, 151, Article 109489. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.06.032>
- Graves, S. M. (2011). Student cheating habits: A predictor of workplace deviance. *Journal of Database Management*, 3(1), 15-22.
- Harding, T. S., Carpenter, D. D., Finelli, C. J., & Passow, H. J. (2004). Does academic dishonesty relate to unethical behavior in professional practice? An exploratory study. *Science and Engineering Ethics*, 10(2), 311-324. <https://doi.org/10.1007/s11948-004-0027-3>
- Hardy, S., Bean, D. S., & Olsen, J. A. (2015). Moral identity and adolescent prosocial and antisocial behaviors: Interactions with moral disengagement and self-regulation. *Journal of Youth and Adolescence*, 44(8), 1542-1554. <https://doi.org/10.1007/s10964-014-0172-1>
- He, F. X., Fanaian, M., Zhang, N. M., Lea, X., Geale, S. K., Gielis, L., Razaghi, K., & Evans, A. (2024). Academic dishonesty in university nursing students: A scoping review. *International Journal of Nursing Studies*, 154, Article 104752. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2024.104752>
- Hren, D., Vujaklija, A., Ivanišević, R., Knežević, J., Marušić, M., & Marušić, A. (2006). Students' moral reasoning, Machiavellianism and socially desirable responding: Implications for teaching ethics and research integrity. *Medical Education*, 40(3), 269-277. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2929.2006.02391.x>
- Jennings, P. L., Mitchell, M. S., & Hannah, S. T. (2015). The moral self: A review and integration of the literature. *Journal of Organizational Behavior*, 36(1), S104-S168. <https://doi.org/10.1002/job.1919>
- Jowkar, B., & Haghnegahdar, M. (2016). The relationship between moral identity and academic dishonesty: Examining the moderating role of gender. *Studies of Learning & Instruction*, 8(2), 143-162. <https://doi.org/10.22099/JSLI.2017.3978> [In Persian]
- Khamesan, A., & Amiri Mohammad, A. (2011). The study of academic cheating among male and female students. *Ethics in Science and Technology*, 6(1), 54-62. [In Persian]

- Ko, Y. K., Cho, C., Sun, S., Ngan, O. M., & Chan, H. Y. (2024). Moral sensitivity and academic ethical awareness of nursing and medical students: A cross-sectional survey. *Nursing Ethics*, 31(8), 1499-1512. <https://doi.org/10.1177/09697330241226604>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Krou, M. R., Fong, C. J., & Hoff, M. A. (2021). Achievement motivation and academic dishonesty: A meta-analytic investigation. *Educational Psychology Review*, 33(2), 427-458. <https://doi.org/10.1007/s10648-020-09557-7>
- Lapsley, D. K., & Hill, P. L. (2009). The development of moral personality. In D. Narvaez & D. K. Lapsley (Eds.), *Personality, identity, and character: Explorations in moral psychology*. (pp. 185-213). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511627125.009>
- Lawson, R. A. (2004). Is classroom cheating related to business students' propensity to cheat in the "real world"? *Journal of Business Ethics*, 49(2), 189-199. <https://doi.org/10.1023/B:BUSI.0000015784.34148.cb>
- Li, Q., & Hu, G. (2023). Positive impacts of perceived social support on prosocial behavior: The chain mediating role of moral identity and moral sensitivity. *Frontiers in Psychology*, 14, Article 1234977. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1234977>
- Lin, X., & Loi, R. (2021). Punishing the perpetrator of incivility: The differential roles of moral identity and moral thinking orientation. *Journal of Management*, 47(4), 898-929. <https://doi.org/10.1177/0149206319870236>
- Lucas, G. M., & Friedrich, J. (2005). Individual differences in workplace deviance and integrity as predictors of academic dishonesty. *Ethics & Behavior*, 15(1), 15-35. https://doi.org/10.1207/s15327019eb1501_2
- Luthy, M. R., Padgett, B. L., & Toner, J. F. (2009). In the beginning: Ethical perspectives of business and non-business college freshmen. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, 12(2), 85-101.
- Majdabadi, Z. (2018). Factor structure and internal consistency of a moral identity scale. *Developmental Psychology: Iranian Psychologists*, 14(54), 147-153. [In Persian]
- Maloshonok, N., & Shmeleva, E. (2019). Factors influencing academic dishonesty among undergraduate students at Russian universities. *Journal of Academic Ethics*, 17, 313-329. <https://doi.org/10.1007/s10805-019-9324-y>
- McCabe, D. L., Butterfield, K. D., & Treviño, L. K. (2012). *Cheating in college: Why students do it and what educators can do about it*. The John Hopkins University Press.
- McCabe, D. L., & Trevino, L. K. (1997). Individual and contextual influences on academic dishonesty: A multicampus investigation. *Research in Higher Education*, 38(3), 379-396.
- Mohammadi, M. (2019). *Developing an ethics education program based on drama and evaluating its effectiveness on the moral sensitivity of elementary students* (Master's Thesis). University of Tehran, Faculty of Psychology and Education Sciences. [In Persian]
- Narvaez, D. (2001). Moral text comprehension: Implications for education and research. *Journal of Moral Education*, 30(1), 43-54. <https://doi.org/10.1080/03057240120033802>
- Ne'eman-Haviv, V., Blau, A., & Ofri, L. (2025). The role of moral integrity in the association between moral self and moral sensitivity among nurses: A mediation model. *Nursing Ethics*, 32(3), 828-836. <https://doi.org/10.1177/09697330241263994>
- O'Keefe, D. F., Peach, J. M., & Messervey, D. L. (2019). The combined effect of ethical leadership, moral identity, and organizational identification on workplace behavior. *Journal of Leadership Studies*, 13(1), 20-35. <https://doi.org/10.1002/jls.21638>
- Prince, M., Wang, J. E., & Priporas, C. V. (2025). Moral disengagement, Machiavellianism and academic dishonesty. *Journal of Academic Ethics*, 23, 2111-2129. <https://doi.org/10.1007/s10805-025-09644-w>
- Reed, A. II, Aquino, K., & Levy, E. (2007). Moral identity and judgments of charitable behaviors. *Journal of Marketing*, 71(1), 178-193. <https://doi.org/10.1509/jmkg.71.1.178>
- Rullo, M., Lalot, F., & Heering, M. S. (2022). Moral identity, moral self-efficacy, and moral elevation: A sequential mediation model predicting moral intentions and behavior. *The Journal of Positive Psychology*, 17(4), 545-560. <https://doi.org/10.1080/17439760.2021.1871942>
- Rusdi, S. D., Hussein, N., Rahman, N. A. A., Noordin, F., & Aziz, Z. Z. A. (2019). Academic dishonesty among Tertiary students in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 9(3), 512-520. <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v9-i3/5710>
- Sadler, T. D. (2004). Moral sensitivity and its contribution to the resolution of socio-scientific issues. *Journal of Moral Education*, 33(3), 339-358. <https://doi.org/10.1080/0305724042000733091>

- Shadjoi, R., Ghanbari Panah, A., Dortaj, F., & Ghasemi, M. (2021). Predicting academic dishonesty based on moral identity, emotional self-awareness, and academic self-concept in medical students. *Jundishapur Education Development Journal*, 12(4), 1001-1010. [In Persian]
- Shamoa-Nir, L. (2024). Cultural perspectives on academic dishonesty: Exploring racial and ethnic diversity in higher education. *Ethics & Behavior*, 35(5), 382-392. <https://doi.org/10.1080/10508422.2024.2388702>
- Shirzadeh, M., & Michaeli Manee, F. (2023). The relationship between moral disengagement, moral identity, and honesty-humility with academic dishonesty. *Journal of School Psychology and Institutions*, 12(1), 125-139. <https://doi.org/10.22098/jsp.2023.2223> [In Persian]
- Sirca, C. L., & Billen, E. (2024). Predicting academic dishonesty: The role of psychopathic traits, perception of academic dishonesty, moral disengagement and motivation. *Journal of Academic Ethics*, 22(3), 489-503. <https://doi.org/10.1007/s10805-024-09506-x>
- Smith, T. R., Langenbacher, M., Kudlac, C., & Fera, A. G. (2013). Deviant reactions to the college pressure cooker: A test of general strain theory on undergraduate students in the United States. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, 8(2), 88-104.
- Souri, H., Kadivar, P., Keramati, H., & Hassanabadi, H. R. (2021). Explaining the bystander behavior of bullying in schools based on moral disengagement and moral sensitivity with the mediating role of moral identity. *Faṣḥnāmah-I akhlāq-I Pizishkī-i.e., Quarterly Journal of Medical Ethics*, 15(46), 1-17. <https://doi.org/10.22037/mej.v15i46.34075> [In Persian]
- Stephens, J. M., & Gallant, T. B. (2024). Enhancing moral sensitivity in the aftermath of academic misconduct: Results from a quasi-experimental field study. *Journal of Moral Education*, 53(3), 592-607. <https://doi.org/10.1080/03057240.2023.2268298>
- Stets, J. E., & Carter, M. J. (2011). The moral self: Applying identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 74(2), 192-215. <https://doi.org/10.1177/0190272511407621>
- Telkamp, J. B., & Anderson, M. H. (2025). Bringing personality into ethics: Is a moral identity mainly a desire to be agreeable? *Personality and Individual Differences*, 244, Article 113249. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2025.113249>
- Tissot, T. T., Van Hiel, A., Bostyn, D., Haerens, L., Willem, A., & Constandt, B. (2025). The Multidimensionality of moral identity—toward a broad characterization of the moral self. *Ethics & Behavior*, 35(8), 638-660. <https://doi.org/10.1080/10508422.2025.2449989>
- Vadera, A. K., & Pathki, C. S. (2021). Competition and cheating: Investigating the role of moral awareness, moral identity, and moral elevation. *Journal of Organizational Behavior*, 42(8), 1060-1081. <https://doi.org/10.1002/job.2545>
- Wang, Y., Wang, G., Chen, Q., & Li, L. (2017). Depletion, moral identity, and unethical behavior: Why people behave unethically after self-control exertion. *Consciousness and Cognition*, 56, 188-198. <https://doi.org/10.1016/j.concog.2017.09.007>
- Wowra, S. A. (2007). Moral identities, social anxiety, and academic dishonesty among American college students. *Ethics & Behavior*, 17(3), 303-321. <https://doi.org/10.1080/10508420701519312>
- Yu, H., Glanzer, P. L., Sriram, R., Johnson, B. R., & Moore, B. (2017). What contributes to college students' cheating? A study of individual factors. *Ethics & Behavior*, 27(5), 401-422. <https://doi.org/10.1080/10508422.2016.1169535>
- Zhao, L., Mao, H., Compton, B. J., Peng, J., Fu, G., Fang, F., Heyman, G. D., & Lee, K. (2022). Academic dishonesty and its relations to peer cheating and culture: A meta-analysis of the perceived peer cheating effect. *Educational Research Review*, 36, Article 100455. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2022.100455>

شرکت سهامی عام علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی